

Glasblåsarens förskola – särskilda omständigheter

Glasblåsarens förskola har planerats och projekterats med målsättning att skapa en förskola som tar tillvara de förutsättningar som finns i gällande detaljplan och inom given fastighet. Detaljplanen stipulerar en förskola på 120 platser och under planeringsarbetet har det framkommit att detta inte är möjligt på grund av fastighetens storlek. Friyta per plats skulle bli för liten. Antalet platser har därför justerats ned till 105 platser. Förskoleförvaltningens och Stadsfastigheters gemensamma analys av att bygga en mindre förskola visar att det skulle leda till en mycket ringa kostnadsbesparing, eller ingen alls, för just detta projekt. Eftersom behovet inom det geografiska området är stort har målsättningen varit att göra en så stor förskola som är möjligt inom given ram. En mindre förskola skulle heller inte ha lika goda förutsättningar att tillgodose en bra kvalitet för barnen eller en lika god kvalitet på arbetsmiljön för de anställda. Den lilla eventuella kostnadsbesparingen står alltså inte i proportion till den försämring det skulle innebära i funktionalitet och flexibilitet för verksamheten, de barn och anställda i den.

Utöver själva avdelningarna så utgår förskolan av ett antal kringliggande funktioner som måste finnas för att förskolan skall fungera i sin helhet. Detta är t.ex. pausrum för personal, kontor till ledande funktioner, vilrum, tekniska utrymmen, storkök etc. Dessa funktioner förhåller sig inte linjärt i förhållande till platsantalet. Exempelvis kan ett storkök ha samma utbredning i yta för 80 som 120 portioner. Tekniska utrymmen inklusive ventilationsaggregat kan ha samma storlek för 100 som 120 platser. Dessa ytor kan inte delas upp och finnas i olika delar av byggnaden eller på olika våningsplan. Detta påverkar planeringen av förskolan i sin helhet och gör uppdraget mer komplext.

Förskoleförvaltningen följer sitt Funktionsprogram (FSK-2020-7227) vid planering av förskolor. I funktionsprogrammet framhålls fördelen av att ha två avdelningar sidan om varandra (sid 10). Förskoleförvaltningen använder sig av ett antal om 20 platser som bas för en avdelning. Målsättningen i alla projekt är att skapa så stora ytor som möjligt för de yngre barnen, på bottenplan. I Glasblåsarens förskola har därför målsättningen varit att planera för två avdelningar, som kan samverka på bottenplan.

På bottenplan skall även ett antal andra funktioner få plats, t.ex. groventréer, elcentral, undercentral, storkök etc. Dessa funktioner tillsammans med avdelningarna utgör avtrycket för förskolebyggnaden, som i detaljplanen är definierad till maximalt 550 kvm. För Glasblåsarens förskola har detta utnyttjats maximalt för att få plats med två avdelningar i bottenplan.

Dessa avdelningar dupliceras sedan vidare upp i byggnaden i tre pedagogiska plan, vilket genererar totalt 120 platser. På plan 4 samlas tekniska utrymmen inkl. ventilationsaggregat. De tekniska utrymmena är beräknade till c:a 350 kvm, oavsett om förskolan är för 100 eller 120 platser och har planerats under tak, där inte pedagogiska ytor kan genereras. Att bygga vidare på den struktur som

skapas i bottenplan, är den mest fördelaktiga lösningen eftersom bärande delar då kommer rakt ovanför varandra.

Om man skulle planera förskolan för t.ex. 100 platser istället för 120 platser, kan följande slutsatser tas:

- Förutsättningarna till flexibilitet i verksamheten blir sämre då vi får en avdelning som arbetar enskilt på ett eget våningsplan utan samverkan med annan avdelning. Detta påverkar både den pedagogiska verksamheten och planeringen av personalbemanning.
- Byggnaden hade fortfarande behövt vara i 4 plan, då det tekniska utrymmet som behövs på plan 4 utbreder sig till 350 kvm.
- Kostnadsbesparingen bedöms vara ringa eller ingen eftersom byggnaden blir mer komplex i sin form på plan 3 och 4.
- Möjligheten att arbeta i mindre barngrupper hade minskat.

Glasblåsarens förskola är planerad för att ha en lång livslängd. Detta ställer höga krav på att förskolan skall vara flexibel över tid. Att inte utnyttja den fulla byggrätten vid byggnation och investering kan anses vara oekonomiskt. Dock har vi i detta projekt, genom att utnyttja byggrätten maximalt skapat förutsättningar för staden att utnyttja lokalerna flexibelt över tid och ökat möjligheterna till samnyttjande.

Det finns det stora möjligheter att nyttja byggnaden på olika sätt, både i närtid och på längre sikt. T.ex. skulle man kunna välja att en avdelning blir en äventyrsavdelning, som tar sig runt i närliggande områden och parker. I förskolans närhet finns det 3 parker: Formparken, Cementparken och Gjuteriparken. Förutsättningarna för en äventyrsavdelning finns på förskolan och påverkar inte friytan. Planerat platsantal skulle då öka till c:a 125 platser istället för 105 platser.

Det skall tilläggas att ett avtryck på 550 kvm är litet i förhållande till flera andra förskolor och kräver mycket arbete i förhållande till friare detaljplaner. Friytan beräknas till 30 kvm/plats, vilket uppnås vid 105 platser. Det hade krävts ytterligare 450 kvm uteyta för att uppnå 120 ordinarie platser på förskolan.

Förskoleförvaltningen och Stadsfastigheter vill gärna belysa de svårigheter som liknande detaljplaner ger oss. För att kunna skapa yt- och kostnadseffektiva byggnationer behöver detaljplanen ha förutsättningar för att detta skall gå att genomföra. Glasblåsarens förskola är ett bra exempel på där det har varit mycket svårt att genomföra en sådan byggnation.

Ibland är det en utmaning att skapa både yt- och kostnadseffektiva byggnader utifrån detaljplanernas förutsättningar. Lösningen som har tagits fram i detta projekt representerar efter noggsamt utvärdering en god avvägning mellan både yt- och kostnadseffektivitet.